

РЕШЕНИЕ

№ 6732

гр. София, 14.04.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ РАЙОНЕН СЪД, 171 СЪСТАВ, в публично заседание на двадесет и първи март през две хиляди двадесет и четвърта година в следния състав:

Председател: ГАБРИЕЛА Д. ЛАЗАРОВА

при участието на секретаря НИКОЛЕТА СТ. И.А
като разгледа докладваното от ГАБРИЕЛА Д. ЛАЗАРОВА Гражданско дело
№ 20221110149296 по описа за 2022 година

за да се произнесе, взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 235 ГПК.

Образувано е във връзка с депозирана искова молба от Д. И. Д. срещу „.....” ЕООД, с която са предявени обективно кумулативно съединени установителен иск с правно основание чл. 26, ал. 1, предл. 1 и 3 ЗЗД за прогласяване на нищожността на сключен между страните договор за предоставяне на гаранция № от 23.11.2021 г., и частичен осъдителен иск с правно основание чл. 55, ал. 1, предл. 1 ЗЗД за връщане на платена въз основа на договора сума, представляваща възнаграждение за предоставеното обезпечение.

Ищецът извежда съдебно предявените субективни права при твърдение, че на 23.11.2021 г. е сключил с „.....” договор за паричен заем №, по силата на който му е предоставена в заем сума в размер на 600 лева, като видът на вноската е седмичен, с ГПР в размер на 41,34 % и ГЛП – 40 %. Сочил, че в чл. 4 от договора е уговорено заемът да бъде обезпечен с гарант – две физически лица, поръчители или банкова гаранция в полза на институцията, отпуснала кредита. Твърди, че на датата на сключване на договора за заем е сключен и договор за предоставяне на гаранция №, по силата на който ответникът поема задължението за обезпечаване на заема пред „.....”. Въз основа на сключения договор за поръчителство, ищецът се задължил за заплащането в полза на гарантиращото дружество на сума в размер на 250 лв. – възнаграждение, която е разсрочена за плащане заедно с месечната вноска по договора за кредит. Излага доводи, че съгласно договора за поръчителство, е следвало да предоставя дължимите парични суми на „.....”, което пък от своя страна, е упълномощено от ответника да събира в негова полза сумите по процесния договор. Ищецът твърди, че е погасил изцяло сумата по сключения договор. Поддържа, че договорът за поръчителство е акцесорен на този за паричния заем, както и че кредиторът „.....” е едноличен собственик на капитала на „.....”, като твърди че кредиторът и поръчителят са свързани лица. Сочил, че кредитодателят е имал за цел да

го насочи към единствената форма на обезпечение, която обективно би могъл да си позволи да предостави - обезпечение от одобрено от заемодателя „..... дружество, а именно ответникът в настоящото производство. Излага доводи, че кредиторът не включва възнаграждението по договора за поръчителство към ГПР, с което имал за цел да заобиколи нормата на чл. 19, ал. 4 ЗПК. Счита, че договорът за предоставяне на гаранция № е изначално лишен от основание, тъй като по силата на посоченото правоотношение, в полза на потребителя не се предоставя услуга, доколкото уговореното обезпечение е единствено и само в полза на кредитора „....., за което цялото възнаграждение е поето от потребителя. Поддържа, че в настоящия случай търговецът – кредитор е обвързал по-слабата икономически страна с допълнително възнаграждение, което се дължи от момента на сключване на договора за заем, без значение дали заемателят е изправна страна по същия. Счита, че клаузата на чл. 3, ал. 1 от договора за предоставяне на гаранция, установяваща задължение за заплащане на възнаграждение, не поражда права и задължения за страните, като договорът следва да се прогласи за нищожен поради накърняване на добрите нрави. Поддържа, че със сключване на договора за предоставяне на гаранция се цели да се заобиколи разпоредбата на чл. 19, ал. 4 от ЗПК, като в договора за поръчителство се уговаря възнаграждение, което впоследствие ще бъде разпределено като печалба на „....., Твърди, че договорът за предоставяне на поръчителство е нищожен поради накърняване на добрите нрави предвид факта, че сумата която е уговорена като възнаграждение, е в размер на повече от половината от сумата по отпуснатия заем, с което са нарушени принципите на добросъвестност и справедливост. Съобразно изложеното е направено искане съдът да прогласи нищожността на сключения с ответника договор за предоставяне на гаранция №/23.11.2021 г., както и да осъди ответника за сума в размер на 241,45 лв., представляваща недължимо платена сума по нищожния договор за предоставяне на гаранция, ведно със законната лихва за забава от датата на исковата молба до окончателното изплащане на вземането. Претендира разноски.

В указания законоустановен срок по реда на чл. 131 ГПК е депозиран писмен отговор от ответника, в който са изложени доводи за недопустимост и неоснователност на предявените искове. Акцентира, че дружеството не е страна по сключения договор за заем, поради което не следва да бъде предмет на изследване валидността на заемното правоотношение. Моли съда да отхвърли предявените искове, като неоснователни и недоказани. Претендира разноски. Релевира възражение по чл. 78, ал. 5 ГПК.

Съдът, след като прецени събраните по делото доказателства поотделно и в тяхната съвкупност и взе предвид доводите и възраженията на страните, съгласно чл. 235, ал. 2 ГПК, приема за установено от фактическа и правна страна следното:

Предмет на делото са обективно кумулативно съединени установителен иск с правно основание чл. 26, ал. 1, предл. 1 и 3 ЗЗД за прогласяване на нищожността на сключен между страните договор за предоставяне на гаранция № от 23.11.2021 г. и частичен осъдителен иск с правно основание чл. 55, ал. 1, предл. 1 ЗЗД за връщане на платена въз основа на договора сума, представляваща възнаграждение за предоставеното обезпечение.

По предявения установителен иск в тежест на ищеца е да докаже, при условията на пълно и главно доказване, недействителността на сключения договор за предоставяне на гаранция № от 23.11.2021 г. на заявените в исковата молба основания.

По предявения осъдителен иск с правно основание чл. 55, ал. 1, предл. 1 ЗЗД в доказателствена тежест на ищеца е да установи, при условията на пълно и главно

доказване, факта на получаване на процесната сума от ответника въз основа на сочения за нищожен договор, включително и нищожността на същия на сочените от него основания.

При установяване на горепосочените факти, в тежест на ответника е да докаже, че е налице валидно основание за получаване на претендираната сума, съответно за задържане на полученото.

В конкретния случай между страните не е спорно и от представените писмени доказателства се установява, че между ищеца и „Изи Асет Мениджмънт“ АД е сключен Договор за паричен заем №/23.11.2021 г. за сумата от 600 лв., при ГПР в размер на 41,34 %, ГЛП от 40%. Установява се и че за обезпечаване на задължението по Договора за паричен заем №/23.11.2021 г. е сключен Договор за предоставяне на гаранция №/23.11.2021 г. /л. 74 и сл. от делото/, по силата на който ответното дружество е поело задължение да обезпечи задълженията на ищеца по горепосочения договор за заем. Съгласно чл. 3, ал. 1 от договора е предвидено, че за поемането на задълженията се дължи възнаграждение на гаранта в размер на 241,45 лв., платимо разсрочено на вноски, всяка от които в размер на 21,95 лв. В чл. 3, ал. 3 от договора е предвидено, че „Изи Асет Мениджмънт“ АД е овластено да приеме вместо гаранта изпълнение на задължението на потребителя за плащане на възнаграждението по този договор съгласно чл. 3, ал. 1. В чл. 3, ал. 2 е посочено, че възнаграждението на гаранта ще се изплаща на вноски, по начина, посочен в договора за паричен заем от същата дата.

По делото е прието неоспорено от страните заключение на съдебно-счетоводна експертиза /л. 85 и сл./, което съдът кредитира като компетентно и обективно изготвено и от което се установява, че по процесния договор за заем за платени суми в общ размер на 881,08 лв., като с тях са погасени следните вземания: главница в размер на 600 лв., договорна лихва в размер на 39,63 лв. и такса по договора за гаранция в размер на 241,45 лв. Посочено е, че ищецът е платил договорна лихва в размер, по-малък от уговорения, тъй като заемът е погасен предсрочно на 24.02.2022 г. Вещото лице е посочило, че изчисленият ГПР, включващ разхода за договорна лихва и разхода за поръчителство, приравнен на годишна база, е 136,46 %.

Настоящият съдебен състав намира, че договорът за паричен заем №/23.11.2021 г. е потребителски – страни по него са потребител по смисъла на § 13, т. 1 ЗЗП /ищецът е физическо лице, което използва заетата сума за свои лични нужди/, и небанкова финансова институция – търговец по смисъла на § 13, т. 2 ЗЗП. Според легалната дефиниция, дадена в разпоредба на чл. 9 от ЗПК, въз основа на договора за потребителски кредит кредиторът предоставя или се задължава да предостави на потребителя кредит под формата на заем, разсрочено плащане и всяка друга подобна форма на улеснение за плащане срещу задължение на длъжника потребител да върне предоставената парична сума. Доколкото по настоящото дело не се твърди и не е доказано сумата по предоставения заем да е използвана за свързани с професионалната и търговска дейност на кредитополучателя, то следва да се приеме, че средствата, предоставени по договора за заем /кредит/ са използвани за цели, извън професионална и търговска дейност на потребителите, а представеният по делото договор за заем е по правната си същност договор за потребителски кредит по смисъла на чл. 9 от ЗПК. Поради това процесният договор се подчинява на правилата на Закон за потребителския кредит и на чл. 143 – 147б ЗЗП, в това число и забраната за неравноправни клаузи, за наличието на които съдът следи служебно.

За правилното разрешаване на спора между страните са от значение установените въз основа на събраните по делото доказателства обстоятелства, че двата договора – договорът за кредит и този за предоставяне на гаранция са сключени в един

и същ ден, че отделни разпоредби от същите препращат един към друг, че дължимите в полза на търговците престации са обединени в общ погасителен план, имат едни и същи падежи и макар формално кредитор на вземането, представляващо възнаграждение на гаранта за предоставеното по договора за кредит обезпечение да се явява ответникът, то кредитодателят е овластен да получава и плащането по този договор, дължимо от потребителя, заедно с анюитетните вноски по договора за кредит. Ето защо и съдът приема, че се касае за **неразривно свързани помежду си сделки**, всяка от които следва да се разглежда заедно с другата. Още повече, че за да бъдат осигурени ефективни средства за защита на потребителите и изпълнение на завишения стандарт за това е необходимо, когато се изследва въпроса за няколко договора, които са сключени със свързани лица и между свързани лица, съдът да изследва и връзките в отделните договори, но не като отделни правоотношения, които са независими едно от друго, а като една обща икономическа дейност. Дори при множество правоотношения, когато те са със свързани лица или между такива, трябва на отделните правоотношения да се гледа, като на едно правно и икономическо цяло, за да се постигне ефективната защита на потребителя, при проверката от страна на съда за спазване на императивните правила на закона и добрите нрави, в това число и проверката за наличието на неравноправни клаузи.

Именно такъв е настоящият случай, доколкото от извършена служебно справка в Агенция по вписвания – Търговски регистър, на основание чл. 23, ал. 6 ЗТРРЮЛН се установява, че едноличен собственик на гаранта юридическо лице, е заемодателят, следователно се касае за хипотеза на свързани лица по смисъла на § 1, т. 5 от ДР на ТЗ. Това дава основание да се приеме, че търговската им дейност се контролира пряко от едно и също лице, и двете дружества упражняват дейността си при общи икономически интереси и ползи, и се презумира наличието на знание у лицата, участващи в управлението им, респ. представителство, досежно търговските дела на другото дружество. Това се потвърждава и от чл. 3, ал. 3 от договора за предоставяне на гаранция, тъй като заемодателят е овластен да приема вместо гаранта възнаграждението по договора за предоставяне на гаранция. Договорът за потребителски кредит /паричен заем/ се явява правопораждащия факт, с оглед на който длъжникът сключва договора за предоставяне на гаранция. Обвързаността между двете съглашения се установява от уговорката за необходимост от предоставяне на обезпечение, без всякаква друга възможна алтернатива, чрез сключване на договор за гаранция на кредитополучателя с одобрено от кредитодателя юридическо лице - гарант, сключването на договора за гаранция в деня, в който е сключен самият договор за кредит, с изричната уговорка за изплащане на възнаграждението за предоставяне на гаранция с основното задължение по кредита, както и че самостоятелен отказ от договора за предоставяне на гаранция не е предвиден. Не може да се приеме, че чл. 4 от договора за заем касае доброволен и информиран избор на потребителя за обезпечение. От начина на уговаряне на задължението на потребителя следва да се счита, че е предвидено допълнително условие за отпускане на кредита, а именно да предостави обезпечение, при условия обективно неизпълними за посочения срок от всеки средно информиран потребител на финансови услуги, които изрично зависят от преценката на кредитодателя, с оглед необходимостта да одобри представеното обезпечение. Възнаграждението на гаранта обезпечава не изпълнението на длъжника, а преддоговорно задължение на заемодателя за правилната преценка за кредитиране. Тъй като са свързани лица двете дружества и сключването на договора за предоставяне на гаранция се явява единственото изпълнимо условие по чл. 4 от договора за заем, следва да се приеме, че разходите, които потребителя трябва да заплати по договора за предоставяне на гаранция са пряко свързани с основната му престация по договора за заем и отговарят на дефиницията за разход по кредита по смисъла на § 1, т. 1 от ДР на

ЗПК, поради което има характер на допълнително възнаграждение за ползване на заемните средства и следва да бъде включена изначално при формирането на ГПР, като разход пряко свързан с договора за потребителски кредит и който потребителят трябва да заплати.

Съгласно чл. 19, ал. 4 ЗПК годишния процент на разходите не може да надвишава 5 пъти законна лихва, която към датата на сключване на договора за кредит е 10 % /10 пункта + ОЛП, който е 0/, следователно ГПР по кредита не може да надвишава 50 %, която забрана и предвид заключението на съдебно-счетоводната експертиза е нарушена. В обобщение, съдът намира, че уговореното възнаграждение за гаранта има значението на **скрита възнаградителна лихва**, която не е включена в оскъпяването на ползваната сума и която води до нарушение на императивната разпоредба на чл. 19, ал. 4 ЗПК, поради което процесния договор за предоставяне на гаранция от 23.11.2021 г. се явява нищожен на основание чл. 26, ал. 1, предл. 1 ЗЗД. Доколкото в настоящият случай с предявените искове се претендират различни форми на нищожност, всъщност се съединяват обективно различни искове, като съединяването е винаги евентуално, поради което не следва да се разглеждат останалите предявени основания за нищожност.

С оглед безспорно установения по делото посредством заключението на съдебно-счетоводната експертиза факт, че въз основа на нищожния договор за предоставяне на гаранция №/23.11.2021 г. е платена от ищеца сума в полза на ответника в размер на 241,45 лв. /л. 87 от делото/, предявеният иск с правно основание чл. 55, ал. 1, пр. 1 ЗЗД е основателен и следва да бъде уважен изцяло.

По разноските:

Предвид изхода на спора и на основание чл. 78, ал. 1 ГПК, право на разноси има ищеца. С оглед изложеното, ответникът следва да бъде осъден да заплати на ищеца направените по делото разноси за внесена държавна такса в размер на 50 лв. и за депозит за вещо лице в размер на 300 лв. Искането за присъждане на адвокатски хонорари на основание чл. 38, ал. 2, вр. чл. 38, ал. 1, т. 3 ЗАдв. съдът намира за неоснователно. В представения договор за правна защита и съдействие /л.73 – гръб от делото/ не се съдържат данни да е уговорено адвокатско възнаграждение във връзка с вземанията и договорите, предмет на конкретното дело. По делото е доказано плащане в брой на адвокатско възнаграждение в размер на 350 лв., платено на процесуалния представител на ищеца, изготвил и депозирал исковата молба, поради което същото следва да бъде възложено в тежест на ответника. Релевираното от последния възражение по чл. 78, ал. 5 ГПК, съдът намира за неоснователно с оглед предмета на дело, броя на предявените искове и предвидените минимални размери на адвокатските възнаграждения в Наредба № 1/2004 г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения в приложимата редакция към датата на сключване на договора за правна защита и съдействие – 09.09.2022 г.

На основание чл. 77 ГПК, ищецът следва да бъде осъден да плати по сметка на Софийски районен съд държавна такса в размер на още 50 лв., тъй като предмет на делото са два обективно кумулативно съединени иска, за разглеждане на всеки от които се дължи държавна такса в размер на 50 лв., а с едно от представените платежни нареждания се установи, че не е извършен паричен превод по сметка на съда.

С оглед изхода на спора, искането на ответната страна за присъждане на разноси е неоснователно.

Така мотивиран, Софийски районен съд

РЕШИ:

ПРОГЛАСЯВА ЗА НИЩОЖЕН по иска предявен от Д. И. Д., ЕГН *****, с адрес: град, срещу „.....” ЕООД, ЕИК, със седалище и адрес на управление: град, на основание чл. 26, ал. 1 ЗЗД, договор за предоставяне на гаранция №/23.11.2021 г., сключен между ищеца, в качеството на потребител, и ответника, в качеството на гарант.

ОСЪЖДА „.....” ЕООД, ЕИК, със седалище и адрес на управление: град, да плати на Д. И. Д., ЕГН *****, с адрес: град, на основание чл. 55, ал. 1, пр. 1 ЗЗД, сума в размер на **241,45 лв.**, представляваща платена без основание сума – въз основа на нищожен договор за предоставяне на гаранция №/23.11.2021 г., сключен между ищеца, в качеството на потребител, и ответника, в качеството на гарант, ведно със законната лихва за забава от датата на исковата молба до окончателното изплащане на вземането.

ОСЪЖДА Д. И. Д., ЕГН *****, с адрес: град, на основание чл. 77 ГПК, да заплати по сметка на Софийски районен съд в полза на бюджета на съдебната власт сума в размер на 50 лв., представляваща държавна такса по делото.

ОСЪЖДА „.....” ЕООД, ЕИК, със седалище и адрес на управление: град, да заплати на Д. И. Д., ЕГН *****, с адрес: град, на основание чл. 78, ал. 1 ГПК, сума в размер на 700 лв., представляваща разноси по делото.

РЕШЕНИЕТО подлежи на обжалване пред Софийски градски съд в двуседмичен срок от връчването му на страните.

Съдия при Софийски районен съд: _____